

BOPHATLALATSI BA DITABA

9/5/1/3

LEKALA LA TSE SA ETSENG PHAELLO MONA AFRIKA BORWA LE HLAHLOBILWE HO BONA KAMEHO YA LONA HO TSHEHETSWENG KA DITJHELETE TSA BOFEREKANYI

18 Mmesa 2024: Mmuso wa Afrika Borwa le balekane ba lekala la praevete ba phatlaladitse tlaleho e mabapi le kotsi e ka bang teng ya bofererekanyi bo tshehetswang ka ditjhelete mekgatlong eo e seng ya phaello (NPO) le e tla baka hore ho nkuwe mehato e tsepameng, e lekaneng ya ho qoba kotsi le ho thibela kotsi e ka bang teng.

Tlaleho ena a kgakolwa kajeno, 18 Mmesa le hosane ka la 19 Mmesa.

Ho hlahlojwa ha lekala mabapi le tse ka bakang kotsi le bapile le maemo a *Financial Action Task Force* (FATF) a ho lwantshana le ho hlatsuwa ha tjhelete le ho tshehetswa ha bofererekanyi ka ditjhelete, mme sena hape ke diketso tsa Afrika Borwa ho latela moralo wa phethahatso wa ho shebana le behwa ka mosing ho entsweng ke FATF ka 2023. FATF ke mokga o bopuweng ka mebuso o behang maemo a lefatshe ka bophara leihlo le ho lekanya le ho lwantshana le ho hlatsuwa ha tjhelete le ho tshehetswa ha bofererekanyi ka ditjhelete. Jwalo ka setho sa FATF, Afrika Borwa e tlameha ho ikobela maemo ana.

Maemo a lefatshe ka bophara a FATF a hloka hore dinaha nako le nako, di hlwaye le ho hlahloba kotsi ya ho tshehetswa ha bofererekanyi ka ditjhelete moo mekgatlo e jwalo e bokellang matlole kapa e fanang ka matlole a jwalo a reretsweng tse ntle, e talolwang teng.

Molaodi ya tshwereng mokobobo wa FIC, Pieter Smit o itse: “Ka ho utlwisisa le ho dula re hlahloba kgafetsa tse kotsi tse mabapi le ho tshehetswa ha bofererekanyi ka

ditjhelete ha mekgatlo e sa etseng phaello Afrika Borwa, ona e dutse e le mohato o sebetsang ka ho phethahala wa ho lwantshana le ho sebediswa hampe ha yona.

“Hlahlobo ena e tla tlatsetsa hodima kutlwisiso ya rona ya dikotsi tsa ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete ho tjamelaneng le mekgatlo e sa etseng phaello Afrika Borwa. Dipheetho di tla re thusa ho tla ka mehato e tla thibela le ho qoba tshebediso e mpe ya mekgatlo e sa etseng phaello mererong ya ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete.”

Hlahlobo ya tse ka bakang kotsi, e akareditseng nonyomaikutlo ya mekgatlo e sa etseng phaello e 301, nyehelo ya data ho tswa ditheong tse kang (bophethahatsi ba molao, ditheo tsa bookamedi le phethahatso ya molao, mekgatlo ya mautlwela le ditheo tsa ditjhelete), e tlile ka dipheetho tse mmalwa tsa bohlokwa.

- Hlahlobo ya tse ka bakang kotsi e supile hore ho na le tse hlano tse ka bakang kotsi tse mabapi le ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete ha mekgatlo e sa etseng phaello ka hore e sebediswe hampe ho bokella ditjhelete kapa ho fetisa matlole a ka tshehetsang mekgatlo ya boferekanyi kapa e ka sebedisetswang ho phethahatsa diketsahalo tsa boferekanyi.
- Hlahlobo ena e boela e hlalosa mofuta wa tshebediso ena e mpe e ka etsahalang.
- Hodima moo, hlahlobo e hlalosa bobatsi ka mefokolo e ka hare ya mekgatlo e sa etseng phaello e ka hlwauwang ka sepheo sa ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete - mme ena ka ho qolleha e fapafapana ka boholo le ka kgonahalo.

Hara dikgothaletso tse tlalehong ke boipiletso ba hore ho be le tsela e tobileng se itseng ya ho sebetsana le mekgatlo e sa etseng phaello e kotsing e hodingwana ya ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete mmoho le mefokolo ya ka hare e seng e supilwe.

Seepapitso sa sehlopha sa setekgenike, Bernice Bissett, o itse: “Re lokela ho ba motlotlo jwalo ka naha, mme jwalo ka bakgathatema le ditho tsa lekala la mekgatlo

e sa etseng phaello, ke kgolwa hore sena ke maqalo a tshebedisano pakeng tsa balekane ba fapaneng ba makala a praevete le a setjhaba mmoho le lekala la mekgatlo e sa etseng phaello.

“Ena ke hlahlobo ya pele ya mofuta wa yona ya lekala mabapi le tse ka bakang kotsi lekaleng la mekgatlo e sa etseng phaello Afrika Borwa mme sena se theha motheo wa diprojeke tse ding tse ngata, dipatlisiso tsa kamoso le tse lebang setjhabeng ka hara lekala le ho feta.”

Hlahlobo ya ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete lekaleng la mekgatlo e sa etseng phaello ke boiteko ba kopanelo bo etelletseng pele ke balekane ba mmuso - ho akarditswe le Setsi sa Mautlwela a tsa Ditjhelete (FIC), Ditshebetso tsa Lekgetho tsa Afrika Borwa (SARS), mmoho le Lefapha la Ntshetsopele ya Setjhaba (DSD) – mekgatlo ya setjhaba le ya praevete, mekgatlo e sa etseng phaello le mekgatlo e akaretsang.

Edward Kieswetter, Khomishenara ya SARS o itse: “SARS e ananela ho phatlalatswa ha kgatiso ena ya pele ya tlaleho ya Afrika Borwa e mabapi le ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete lekaleng la mekgatlo e sa etseng phaello. Tlaleho ena e tla ka motheo o motjha, le moo ho tla qalwang teng ho nontsha ntshetsopele e nngwe ya leano lekaleng lena ho itshetlehlwe hodima mokgwa o thehilweng hodima tse ka bakang kotsi. Hwa bohlokwahlokwa, tlaleho le katamelo ya tshebedisano e latetsweng mona, e bontsha se ka fihlellwang ebang re sebetsa mmoho - e seng baphethahatsi ba molao ba mmuso feela, empa hwa bohlokwa, le bakgathatema ba rona setjhabeng.

“Re tshepa hore sena e tla ba mohlala wa tshebedisano ya kamoso lekaleng lena – moo SARS e tlang ho tshwarahana le mmuso kaofela ha ona ho sebetsana le mefokolo ena ka tsela e mawala – ho sa natswe hore ke tse mabapi le leano, kapa tsa letsatsi le letsatsi tsa ditshebetso tsa mekgatlo e sa etseng phaello. Re hloka ho hlwaya mefokolo ena hore re sireletse botshepehi ba mekgatlo e sa etseng phaello e kgathang tema ya bohlokwa ntshetsopeleng ya Afrika Borwa ho tsa ntshetsopele ya phedisano le ikonomi.”

Ngaka Hendrietta Bogopane-Zulu, Motlatsaletona la Ntshetsopele ya Setjhaba o itse: “Ke tlameha ho leboha sehlopha se entseng mosebetsi ona o boima wa ho

etsa dipatlisiso tsena tsa ho fumana tse ka bakelang mekgatlo e sa etseng phaello kotsi. Jwalo ka lefapha le lebelletsweng ho laola ka molao le ho ba mookamedi wa mekgatlo e sa etseng phaello, tlaleho ena e tla re thusa ho ba le bookamedi bo loketseng ba mekgatlo e sa etseng phaello bo tlang ho tataiswa ke motjha wa saense ho sireletsa mekgatlo ena e sa etseng phaello.

"Hlahlobo ya tse ka bakang kotsi mekgatlong e sa etseng phaelloe e tla boela e nnetefatsa hore mekgatlo ena le yona e ikobela mehato le maemo a behilweng ke FATF ya ho sireletsa mekgatlo e sa etseng phaello. Seshene ya dipuisano tsa kajeno e tla fana ka lesedi le kutlwisiso ya tse ikgethang le mefuta ya mekgatlo e sa etseng phaello e kotsing mmoho le mofuta wa kotsi e teng mona Afrika Borwa. Ka mora ho kgakolwa hona, lefapha le ntse le na le mosebetsi o moholohadi wa tsebahatsa le ho tlisa phadimeho ho bakgathatema ka bophara mmoho le mekgatlong e sa etseng phaello, hore e tsebe ka mefokolo le kotsi tseo mekgatlo ena e sa etseng phaello e tjamelaneng le tsona. Ke batla ho toboketsa boitlamo ba Lefapha ho phethahatseng mosebetsi ona ka ha mekgatlo e sa etseng phaello e itshetlehile hodima rona ho fumana tshireletso kgahlano le tlwaelo ena ya ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete mmoho le ditlolo tse ding tsa molao tsa ditjhelete."

Afrika Borwa e fumane thuso ya setekgenike ho tswa ho *European Union Anti-Money Laundering/Counter Terrorist Financing Global Facility (EU AML/CFT Global Facility)* e mabapi le ntshetsopele ya hlahlobo ya ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete ha mekgatlo e sa etseng phaello. Hlahlobo ya tse ka bakang kotsi e phethetswe ka ho sebedisa mekgwa e fumanweng ho [Greenacre Group](#).

Moetapele wa *EU AML/CFT Global Facility*, David Hotte, ya bileng teng moketjaneng wa tlaleho ena, o boletse hore: "*EU Global Facility* e lebohisa Afrika Borwa ka ho phethela hlahlobo ena ya ho tshehetswa ha boferekanyi ka ditjhelete lekaleng la mekgatlo e sa etseng phaello. Phihlello ena e bontsha boitlamo ba naha Kgothaletsong ya 8 ya FATF mme sena ke kgatelopele ya bohlokwa e lebisang katamelong e nang le tsebo le e tsepameng ya ho thibela dikotsi tse ka hlahang. Re lebohela maiteko a kopanelo a kgannileng hlahlobo ena, a itshupileng ka dipuisano tse matla tsa mekgatlo e sa etseng phaello - e leng se tshehetswang e le sa bohlokwa ke FATF."

Tobetsa mona ho rwalla tlaleho.

Ho fumana lesedi le fetang lena, ka kopo romela imeile ho:

- **Financial Intelligence Centre** – media@fic.gov.za
- **South African Revenue Service** – SARSMedia@sars.gov.za
- **Department of Social Development** – Lumkao@dsd.gov.za